

Groenfonds en Staatsbosbeheer willen aan boerderij en landschap werken

De boer staat niet in z'n eentje

Ze zijn nauw betrokken bij het wel en wee van de boer, de boerderij en het landschap: het Nationaal Groenfonds en Staatsbosbeheer. De één als financiële steunpilaar voor boeren die iets anders willen met hun grond, de ander als eigenaar van ruim 230.000 hectare natuurgebied, dat voor een deel samen met boeren wordt beheerd. Groenfonds-directeur Roelof Balk en Staatsbosbeheer-directeur Kees Vriesman geven aan hoe hun organisaties omgaan met de veranderingen in de agrarische bedrijfstak en daarmee in een belangrijk deel van het Nederlandse landschap. Zij zien volop kansen voor behoud én ontwikkeling, met de boer en de boerderij als middelpunt van een nieuwe vorm van natuurbeheer.

Roelof Balk verwoordt als eerste de rol die het Nationaal Groenfonds speelt in het landelijk gebied: 'Wij helpen boeren die natuur willen aanleggen op hun eigen grond. Aanvankelijk hadden we een paar projecten per jaar, maar dat loopt op naar jaarlijks enkele tientallen projecten, nu zo'n 200 hectare per jaar.' De toenemende belangstelling van boeren voor 'groen' heeft meerdere oorzaken, zo geeft Balk aan: 'De algemene ontwikkeling in de landbouw is natuurlijk een belangrijke drijvende kracht. Boeren zoeken naar een verbreding van activiteiten, mede om inkomensachteruitgang te voorkomen. Het aanbieden van groene producten en diensten is dan zeker een alternatief.' Verder heeft het Groenfonds te maken met boeren die geen opvolger kunnen vinden, maar wel graag in hun boerderij willen blijven wonen. Ook voor hen is groenaanleg interessant, aldus Balk.

Groenfonds: Wij helpen boeren die natuur willen aanleggen

Zonder de boer kunnen wij ons werk niet doen

Ook Staatsbosbeheer heeft direct met boeren te maken, zo geeft directeur Kees Vriesman aan: 'Wij hebben boeren nodig om ons werk goed te kunnen doen. Zij beheren een deel van onze natuurgebieden; van onze 230.000 hectare doen we 30.000 hectare samen met de boer. Zij maaien gras, scharen vee in en oogsten riet. Dat geeft een bijzondere band.' Deze band laat onverlet dat er op een andere manier met het landschap moet worden omgegaan, aldus Vriesman: 'Als het om beheer van landschap gaat, zien we dat de economie in

Kees Vriesman

Roelof Balk

de landbouw altijd voorgegaat. Er zijn in de laatste eeuw duizenden kilometers houtwallen en heggen verdwenen. Er wordt diep ontwaterd om hogere opbrengsten te krijgen en eerder het land in te kunnen, grasland wordt doodgespoten om het daarna in te zaaien met een monocultuur van Engels raaigras, met als gevolg verarming van de natuurlijke en landschappelijke waarde.'

Ook een andere ontwikkeling stemt Vriesman niet gerust: 'Ik begrijp dat elke week vijf tot tien boeren ophouden met hun bedrijf. Dat is zorgelijk. Het roept de vraag op op hoe we moeten omgaan met de ruim 60% landelijk gebied die Nederland nu nog rijk is en in handen is van boeren.'

In de tussentijd zit Staatsbosbeheer niet stil. Zo zijn er bijvoorbeeld recent scholingsprojecten gestart voor 'natuurbeheerboeren'. Vriesman over deze vorm van 'verbrede landbouw': 'Boeren die de scholing met succes afronden, worden vervolgens door ons gevraagd beheersmaatregelen uit te voeren om tot de beoogde natuur te komen. Ze hebben ook een streepje voor bij het in gebruik geven van natuurgebieden voor inscharing van vee en het oogsten van gras. Dat is in ons belang, maar ook in het belang van het landschap. De boer en de boerderij geven het platteland weer een functie, een identiteit.'

Het Groenfonds wil in dit kader eveneens haar steentje bijdragen, aldus Roelof Balk: 'We willen ons sterk maken voor het behoud en de herontwikkeling van waardevolle bestaande boerderijen. In samenwerking met het Nationaal Restauratiefonds willen we daar in 2003

Overijssel Proef het Platteland

In het weekend van 28 en 29 juni vindt in Heino een Plattelands Fair plaats. Bezoekers kunnen 's ochtends aanschuiven bij een speciaal ontbijt, samengesteld uit agrarische streekproducten en biologische producten. Ook worden op de Plattelands Fair workshops gehouden, zijn er streekproducten te koop en is er een kinderboerderij.

- 28 en 29 juni
- Heino
- Proef het Platteland: 0321-31 13 76

een ontwikkelfonds historische boerderijen voor opzetten.' Volgens Balk wordt het zo mogelijk om de boerderij, in combinatie met het omliggende landschap, een nieuwe toekomst te geven.

Staatsbosbeheer: De boer en de boerderij geven het platteland weer een functie, een identiteit

Hoe kijken beide directeuren tegen de nabije toekomst aan? Roelof Balk dringt onder meer aan op een voortvarend beleid van het Rijk: 'Onlangs is besloten dat het Rijk geen grond meer aankoopt voor nieuwe natuur. Wanneer dat een blijvende zaak wordt, komen veel gebiedsplannen onder druk te staan. Het is dus zaak dat de aankopen doorgaan. Dat stimuleert de boeren om van hun kant mee te doen. Veel natuurplannen zijn een mix van publieke én private ingrepen, dat moeten we erin houden.'

Staatsbosbeheer wil de komende tijd het initiatief nemen bij de herinrichting van delen van het landelijk gebied, zo geeft Kees Vriesman aan: 'Op basis van de bestaande cultuurhistorische waarden van een gebied moeten er inspirerende plannen gemaakt worden, waarin groen en water kansen krijgen, maar ook landbouw, woningbouw en bedrijventerreinen.' De eerste voorbeeldprojecten zijn inmiddels opgestart, waarbij Staatsbosbeheer samenwerkt met vele andere partijen. Vriesman is hoopvol gestemd: 'Met deze gebiedsvisies laten we zien hoe het kan: ontwikkelen met respect voor het landschap, voor de daar aanwezige bebouwing en niet in de laatste plaats voor de boeren. Samen met hen moeten we het doen. Als het om het behoud van landschap gaat, dan kan dat alleen maar samen met boeren. Boeren zullen moeten gaan inzien dat ze daarbij een cruciale rol vervullen. Met wederzijds respect en vertrouwen zullen we er met elkaar wel uitkomen.' [KdG]

Twee actieve organisaties

Het Nationaal Groenfonds en Staatsbosbeheer zijn actief in het beheer en de ontwikkeling van het Nederlands landschap. Op hun websites is een overzicht te vinden van hun doelstellingen en activiteiten: www.groenfonds.nl en www.staatsbosbeheer.nl